

Dosarul nr.3ra-1262/18

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (Jud: A. Cucerescu)
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (Jud: A. Bostan, A. Pahopl, V. Negru)

D E C I Z I E

17 octombrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul

Judecători:

Tatiana Vieru
Galina Stratulat
Nicolae Craiu
Victor Burduh
Iurie Bejenaru

examinând cererea de recurs declarată de către Mihai Cebotari,
în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Mihai Cebotari
împotriva Consiliului orașului Codru cu privire la nesoluționarea în termen a cererii,
obligarea soluționării cererii cu emiterea unei hotărâri privind luarea la evidență
pentru obținerea unui lot pentru construcția casei de locuit,
împotriva deciziei din 22 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a
respins apelul depus de Mihai Cebotari și s-a menținut hotărârea din 15 septembrie
2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

c o n s t a ț ă :

La 10 august 2016, Mihai Cebotari a depus cerere de chemare în judecată
împotriva Consiliului orașului Codru cu privire la obligarea examinării cererii și
emiterii unei hotărâri privind luarea la evidență pentru obținerea unui lot pentru
construcția casei de locuit.

În motivarea acțiunii, reclamantul a indicat că, prin demersul Ministerului
Afacerilor Interne nr.6/765 din 3 martie 2006 adresat Primarului orașului Codru,
mun. Chișinău, s-a solicitat de a prevedea posibilitatea distribuirii unui lot de pământ
pentru construcția casei de locuit individuale lui Mihai Cebotari, șeful Direcției
Generale Poliției de ordine publică, participant la conflictul armat pentru
integritatea.

Reclamantul a menționat că din răspunsul Primăriei orașului Codru, mun.
Chișinău nr.953 din 16 iunie 2014, hotărârea Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din
27 mai 2015 și decizia din 27 ianuarie 2016 a Curții de Apel Chișinău rezultă
existența sa în lista cetățenilor care se află la evidență în vederea obținerii unui teren
pentru construcția casei individuale de locuit.

În acest sens, reclamantul a notat că, la 23 mai 2016 a depus o cerere în adresa Primăriei orașului Codrul, prin care a solicitat, să fie informat despre numărul de rînd înscris în Registrul de evidență, lista cetățenilor care se află la evidență în vederea obținerii unei teren pentru construcția casei individuale de locuit și numărul de cetățeni care se bucură de dreptul de întâietate în vederea obținerii unui teren.

Prin răspunsul nr.C-529 din 14 iunie 2016 a Primăriei orașului Codru, reclamantul a fost informat că nu a fost luat la evidență ca persoană care necesită îmbunătățirea condițiilor de trai prin atribuirea unui lot de teren pentru construcția casei de locuit individuale.

Astfel, reclamantul, considerându-se lezat într-un drept recunoscut de lege, la 5 iulie 2016 a depus cerere în adresa Comisiei de specialitate a Consiliului orașului Codru, prin care a solicitat să examineze în termen de o lună, cererea cu actele anexate anterior și să emită o hotărâre de luare la evidență pentru obținerea unui lot de teren pentru construcția casei de locuit individuale.

Mihai Cebotari a relatat că, în termenul prevăzut de lege nu a primit un răspuns de la Consiliul orașenesc Codru.

Reclamantul Mihai Cebotari a solicitat obligarea Consiliului orașului Codru să examineze demersul nr. 6/765 din 3 martie 2006 înregistrat la Primăria orașului Codru cu nr. 321 din 18 iulie 2006 și cererile depuse ulterior cazului, cu emiterea unei hotărâri privind luarea la evidență a sa pentru obținerea unui lot de teren pentru construcția casei de locuit individuale.

Pe parcursul examinării acțiunii, Mihai Cebotari a depus cerere de concretizare a cerințelor, solicitând recunoașterea faptului nesoluționării în termen legal a cererii nr.C-714/2016 din 5 iulie 2016 cu privire la obligarea emiterii unei hotărâri privind luarea la evidență a sa pentru obținerea unui lot de teren pentru construcția casei de locuit individuale; obligarea Comisiei Consiliului orașului Codru de examinare a cererii nr.C-714/2016 din 5 iulie 2016 cu emiterea unei hotărâri privind luarea la evidență a sa pentru obținerea unui lot de teren pentru construcția casei de locuit individuale (f.d. 43).

Prin încheierea din 28 octombrie 2016 a Judecătoriei Centru, mun. Chișinău a fost admisă parțial cererea reprezentantului pârâtului cu privire la încetarea procesului. S-a încetat procesul la cererea de chemare în judecată depusă de Mihai Cebotari împotriva Consiliului orașului Codru privind luarea la evidență pentru obținerea unui lot de teren pentru construcția casei de locuit, deoarece prin hotărârea din 27 mai 2015 a Judecătoriei Centru, mun. Chișinău, care a fost menținută prin decizia din 27 ianuarie 2016 a Curții de Apel Chișinău a fost respinsă cerința lui Mihai Cebotari cu privire la obligarea Primarului și Consiliului orașului Codru privind includerea în rînd pentru atribuirea unui lot de teren pentru construcția casei de locuit și obligarea la restabilirea în registru privind includerea în rînd pentru atribuirea unui lot de teren pentru construcția casei individuale (f.d. 46-48).

Prin decizia din 17 ianuarie 2017 a Curții de Apel Chișinău s-a admis recursul depus de Mihai Cebotari, s-a casat încheierea din 28 octombrie 2016 a Judecătoriei Centru, mun. Chișinău și s-a restituit cauza spre judecare în prima instanță în același complet de judecată, deoarece pretențiile din prezentul litigiul și litigiul precedent sunt diferite (f.d. 61-67).

Prin hotărârea din 15 septembrie 2017 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, acțiunea s-a respins integral (f.d. 96-98).

Prin decizia din 22 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul depus de Mihai Cebotari și s-a menținut hotărârea din 15 septembrie 2017 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru (f.d. 138-147).

La 18 iunie 2018, Curtea de Apel Chișinău a expediat în adresa participanților la proces copia deciziei adoptate (f.d. 148)

La 16 iulie 2018, Mihai Cebotari, a depus recurs împotriva deciziei din 22 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe cu emiterea unei noi decizii cu privire la admiterea acțiunii.

Recurentul Mihai Cebotari, în motivarea recursului, a indicat că instanțele de judecată la adoptarea hotărârilor contestate, au aplicat și interpretat eronat normele dreptului material aplicabile raportului juridic litigios.

Recurentul a menționat că instanțele de judecată nu s-au expus asupra cererii de concretizare a cerințelor, prin care a solicitat recunoașterea faptului nesoluționării în termen legal a cererii nr.C-714/2016 din 5 iulie 2016 și obligarea emiterii unei hotărâri privind luarea la evidență a sa pentru obținerea unui lot de teren pentru construcția casei de locuit individuale.

Totodată recurentul a specificat că instanța de apel în componența judecătorilor Angela Bostan, Veronica Negru și Anatol Pahopol au făcut trimitere la hotărârea 27 mai 2015 a Judecătorei Centru, mun. Chișinău și decizia din 27 ianuarie 2016 a Curții de Apel Chișinău, la care au participat de asemenea judecătorii Angela Bostan și Veronica Negru.

Consideră recurentul că magistrații nominalizați urmau să se abțină de la judecarea prezentei cauzei.

La 17 august 2018, în conformitate art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, Curtea Supremă de Justiție i-a comunicat cererea de recurs Consiliului orașului Codru, informându-l că referința se depune în termen de o lună de la data primirii scrisorii. În mod corespunzător, dacă referința nu a fost prezentată în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

La 5 septembrie 2018, Consiliul orașului Codru a depus prin intermediul oficiului poștal referință la cererea de recurs, prin care a solicitat declararea recursului ca fiind inadmisibil.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Astfel, prin prisma dispoziției citate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată în termen recursul declarat la 16 iulie 2018 de către Mihai Cebotari împotriva deciziei din 22 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău,

Prin urmare, prin încheierea din 10 octombrie 2018 a Curții Supreme de Justiție, recursul supus judecării a fost considerat admisibil spre examinare în fond (f. d.171).

În conformitate cu art. 441 din Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

În corespundere cu art. 444 din Codul de procedură civilă, recursul s-a examinat fără înștiințarea participanților la proces, însă data și ora ședinței a fost plasată pe pagina web a Curții Supreme de Justiție. Astfel, Colegiul a decis inoportună invitarea acestora, întrucât argumentele expuse în cererea de recurs au fost formulate cu suficientă precizie pentru a permite instanței verificarea legalității hotărârii atacate. Totodată, toate punctele de drept care puteau exista în această cauză pot fi cercetate și soluționate în mod adecvat pe baza înscrisurilor prezente la dosar. În esență, recurentul și intimații au avut posibilitatea să își prezinte poziția în scris și să răspundă la concluziile părții adverse. Mai mult, nici un participant nu a solicitat audierea publică a cauzei sale (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Auza Vilho Eskelinen și alții v. Finlanda*, 19 aprilie 2007, parag. 72 – 75, *Eriksson v. Suedia*, 12 aprilie 2012, parag. 66, 72, *Pönkä v. Estonia*, 8 noiembrie 2016, parag. 33 – 34).

Suplimentar, în parag. 26 – 27 din decizia Curții Constituționale nr. 95 din 19 decembrie 2016 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 444 din Codul de procedură civilă, Curtea a statuat că în cazul procedurilor care au ca obiect autorizarea unui apel sau care consacră verificarea unor aspecte de drept, și nu de fapt, sunt îndeplinite condițiile articolului 6 din Convenție chiar dacă instanța de apel sau de recurs nu oferă reclamantului posibilitate să se exprime în fața sa, în persoană. Iar, în esență nu este afectat accesul liber la justiție.

Verificând decizia contestată în raport cu criticile formulate, în limitele controlului de legalitate și temeiurilor de drept invocate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Mihai Cebotari este întemeiat și urmează a fi admis, cu dispunerea casării deciziei din 22 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău și trimiterea cauzei spre rejudecare în aceeași instanță, în alt complet de judecători, pentru motivele ce succed.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept: să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Instanța de judecată notează că, prin prisma art. 432 alin. (5) din Codul de procedură civilă, are obligația pozitivă, instituită de legislator, de a controla din oficiu decizia contestată din punct de vedere al respectării normelor de drept procedural.

Astfel, conform art. 432 alin. (3) din legea citată, se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care: a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei.

Această situație poate apărea atunci când, la examinarea cauzei, instanța de judecată a încălcat prevederile articolului 49 din Codul de procedură civilă sau au existat temeiurile prevăzute la articolele 50 și 51 din același cod, însă judecătorul ori completul de judecată nu s-au abținut de la judecată.

În plus, articolul 6 parag. 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, impune ca un tribunal care intră în sfera sa de aplicare să fie independent și imparțial. De regulă, imparțialitatea se definește prin lipsa oricăror preferințe sau atitudini părtinitoare și poate fi analizată în diverse moduri. Conform jurisprudenței constante a Curții, existența imparțialității în sensul art. 6 parag. 1 trebuie să se stabilească în

funcție de: (I) *un test subiectiv*, în cadrul căruia trebuie să se țină seama de convingerile personale și comportamentul unui anumit judecător într-o anumită cauză; și (II) *un test obiectiv*, în cadrul căruia se stabilește dacă instanța în sine și, printre alte aspecte, componența acesteia, au oferit garanții suficiente pentru excluderea oricărui dubiu legitim în legătură cu imparțialitatea acesteia (a se vedea, *inter alia*, *Fey v. Austria*, 24 februarie 1993, parag. 28 și 30, *Wettstein v. Elveția*, 21 decembrie 2000, parag. 42, *Volkov v. Ucraina*, 9 ianuarie 2013, parag. 104).

Cu toate acestea, în unele cauze, în care poate fi dificilă obținerea unor probe care să infirme prezumția de imparțialitate subiectivă a judecătorului, cerința privind imparțialitatea obiectivă oferă o garanție suplimentară importantă (a se vedea *Pullar v. Regatul Unit*, 10 iunie 1996, parag. 32).

Aplicând criteriile de evaluare a imparțialității unei instanțe în speță, dar și argumentele expuse în cererea de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că instanța de apel a judecat prezenta cauză cu încălcarea articolului 432 alin. (3) lit. a) din Codul de procedură civilă, ceea ce contravine, în mod flagrant, articolului 26 alin. (3) din Codul de procedură civilă, implicit și dreptului la un proces echitabil, garantat de articolul 6 parag. 1 din Convenție Europeană a Drepturilor Omului.

Instanța de recurs constată că, Mihai Cebotari a depus cerere de chemare în judecată împotriva Consiliului orașului Codru cu privire la recunoașterea ilegalității refuzului Primarului și Consiliului orașului Codru privind restabilirea și includerea în rând pentru atribuirea unui lot de teren pentru construcția (f.d. 79-80).

Prin hotărârea din 27 mai 2015 a Judecătoriei Centru, mun. Chișinău, acțiunea s-a respins ca fiind neîntemeiată (f.d. 12-14).

Astfel prin decizia din 27 ianuarie 2016 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul declarat de Mihai Cebotari și s-a menținut hotărârea din 27 mai 2015 a Judecătoriei Centru, mun. Chișinău (f.d. 15-18).

Colegiul lărgit notează că cauză civilă enunțată mai sus a fost examinată, în ordine de apel, în următoarea componență: președintele ședinței, judecătorul Nina Vascan și judecătorii, Veronica Negru și Angela Bostan (f. d. 15-18).

În aceeași ordine de idei, colegiul menționează că la 10 august 2016, Mihai Cebotari a depus prezenta cerere de chemare în judecată împotriva Consiliului orașului Codru, prin care a solicitat recunoașterea faptului nesoluționării în termen legal a cererii nr.C-714/2016 din 5 iulie 2016 cu privire la obligarea emiterii unei hotărâri privind luarea la evidență a sa pentru obținerea unui lot de teren pentru construcția casei de locuit individuale și obligarea Comisiei Consiliului orașului Codru de examinare a cererii nr.C-714/2016 din 5 iulie 2016 cu emiterea unei hotărâri privind luarea la evidență a sa pentru obținerea unui lot de teren pentru construcția casei de locuit individuale (f.d. 43).

Fiind investită cu examinarea prezentei cauze, prima instanță prin hotărârea din 15 septembrie 2017, a respins acțiunea.

La 26 septembrie 2017, Mihai Cebotari a depus cerere de apel împotriva hotărârii primei instanțe (f.d.94).

Prin urmare, instanța de apel (f. d. 138-147), a hotărât că sunt neîntemeiate cerințele lui Mihai Cebotari și a respins cererea de apel.

La adoptarea acestei soluții, instanța de apel a reținut, în calitate de probă, hotărârea din 27 mai 2015 a Judecătorei Centru, mun. Chișinău și decizia din 27 ianuarie 2016 a Curții de Apel Chișinău.

Colegiul lărgit notează că prezenta cauză civilă a fost examinată, în ordine de apel, în următoarea componență: președintele ședinței, judecătorul Angela Bostan și judecătorei, Anatol Pahopol și Veronica Negru (f. d. 138-147).

Ansamblul celor relatate, denotă că preocupările instanței de recurs cu privire la imparțialitatea judecătorilor Curții de Apel Chișinău, Veronica Negru și Angela Bostan au provenit din faptul că ambii judecători au fost implicați anterior în procedurile de apel, în cauza civilă dintre aceleași părți, cu același obiect, fiind invocate, în prezentul litigiu, alte temeuri de luarea la evidență a lui Mihai Cebotari pentru obținerea unui lot de teren pentru construcția casei de locuit individuale.

Această situație ar putea ridica dubii cu privire la respectarea dreptului recurentului la un proces echitabil în partea analizată *supra*.

La acest capitol, instanța de judecată consideră că aceste îndoieli depind, în mod concret, de circumstanțele cauzei și trebuie cercetate de la caz la caz. În special, este necesar să se analizeze dacă legătură dintre problemele de fond din cauzele civile indicate mai sus sunt atât de apropiate, încât să existe dubii cu privire la imparțialitatea judecătorilor care participă la luarea deciziilor finale (*a se vedea*, inter alia, *Indra v. Slovacia*, 1 februarie 2005, parag. 53 sau *Hit D.D. Nova Gorica v. Slovenia*, 5 iunie 2014, parag. 40).

În primul rând, instanța reține, în baza proceselor – verbale ale ședințelor de judecată din 23 ianuarie 2018, 6 martie 2018 (f. d. 128-131) și 22 mai 2018 (f.d. 134-136), că judecătorei Veronica Negru și Angela Bostan nu și-au luat abținere, dar nici participării la proces nu au depus declarație de recuzare împotriva acestora.

Totuși, orice judecător în privința căruia există un motiv legitim de lipsă de imparțialitate trebuie să se retragă. Or, chiar și aparențele pot avea o anumită importanță sau, cu alte cuvinte, „nu trebuie doar să se facă dreptate, ci trebuie să se vadă că se face dreptate”. Este în joc încrederea pe care instanțele dintr-o societate democratică trebuie să o inspire publicului (*a se vedea De Cubber v. Belgia*, 26 octombrie 1984, para. 26). În consecință, sintetizând cele menționate, instanța opinează că lipsa abținerilor și declarațiilor de recuzare este importantă, dar nu este decisivă, iar ceea ce este esențial dacă aceste temeri pot fi considerate justificat obiective (*a se vedea, inter alia, Micallef v. Malta*, 15 octombrie 2009, parag. 96).

Instanța de judecată opinează că, în lumina celor prezentate, există fapte pertinente și obiective care ar putea genera îndoieli justificate în ceea ce privește imparțialitatea completului Curții de Apel Chișinău, fiind încadrate în temeiul prevăzut la art. 50 alin. (1) lit. e) din Codul de procedură civilă. Din această perspectivă, rezultă că participarea judecătorilor Veronica Negru și Angela Bostan era imposibilă la examinarea cauzei în ordine de apel, iar motivele constatate supra ridică dubii în partea ce ține de obiectivitatea și nepărtinirea acestuia.

Pe cale de consecință, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că instanța de apel în contradicție cu normele de drept procedural a purces la examinarea acestuia în fond. Mai mult, eroarea judiciară enunțată nu poate fi corectată de către instanța de recurs, fiind unul

din temeiurile de trimitere a cauzei spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

Pe cale de consecință, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că instanța de apel în contradicție cu normele de drept procedural a purces la examinarea acestuia în fond. Mai mult, eroarea judiciară enunțată nu poate fi corectată de către instanța de recurs, fiind unul din temeiurile de trimitere a pricinii spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

Pe baza celor prezentate, dar și având în vedere că normele de drept procedural au un caracter absolut și imperativ pentru instanțele de judecată, iar încălcarea acestora atrage după sine casarea deciziei, instanța de recurs nu va analiza argumentele invocate în cererea de recurs, care vizează fondul cauzei.

Această împrejurare, în sine, reprezintă o garanție împotriva unei eventuale prejudicieri a imparțialității și independenței instanței, care urmează să judece cauza în ordine de apel.

În consecință, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de Mihai Cebotari, de a casa decizia instanței de apel din 22 mai 2018 și de a trimite cauza spre rejudecare în aceeași instanță, în alt complet de judecători.

La rejudecarea pricinii este necesar de ținut cont de cele expuse și în dependență de cele obținute de emis o hotărâre legală, respectând dreptul părților la un proces echitabil.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Mihai Cebotari.

Se casează integral decizia din 22 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Mihai Cebotari împotriva Consiliului orașului Codru cu privire la nesoluționarea în termen a cererii, obligarea soluționării cererii cu emiterea unei hotărâri privind luarea la evidență pentru obținerea unui lot pentru construcția casei de locuit, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
Judecătorul

Tatiana Vieru

Judecătorii

Galina Stratulat

Nicolae Craiu

Victor Burduh

Iurie Bejenaru